

फोहोर व्यवस्थापनको छलफलमा सांसद र मेयरबीच चर्काचर्की

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- काठमाडौं उपत्यकाको फोहरमैला व्यवस्थापनका समस्या र समाधान विषयमा छलफल गर्ने क्रममा सांसद आशिका तामाङ र मेयरहरूबीच चर्काचर्की भएको छ। शुक्रबार सहरी विकास मन्त्रालयमा सूचना तथा सञ्चारमन्त्री डा विक्रम तिमिल्सिनाको अध्यक्षतामा भएको छलफल कार्यक्रममा सांसद तामाङ र मेयरबीच चर्काचर्की भएको हो।

छलफलमा धादिङ-१ का सांसद आशिका तामाङ मेयरसँग चर्काचर्की हुँदाहुँदै रिसाएर बैठकबाट निस्किएकी थिइन्। बज्रचरेडाँडा उनकै क्षेत्रमा पर्छ। बैठकबाट निस्किएपछि आफू चर्काचर्कीमा उत्रिएकी तामाङले बताएकी छन्। '२० वर्ष लामो समयदेखि यहाँका जनताले अरूको फोहोरको भारीमात्र होइन, दुर्गन्ध, प्रदूषण, रोग र राज्यको वैवास्तासमेत बोकेर बाँच्नुपरेको छ', तामाङले भनेकी छन्, 'सबैलाई थाहा छ, सिसडोल-बज्रचरेडाँडा मेरो निर्वाचन क्षेत्रमा पर्छ। त्यसैले यहाँका जनतामाथि हुने अन्याय र अत्याचारलाई मैले केवल एउटा

सिसडोल-बज्रचरेडाँडा मेरो निर्वाचन क्षेत्रमा पर्छ। त्यसैले यहाँका जनतामाथि हुने अन्याय र अत्याचारलाई मैले केवल एउटा सांसदको आँखाले होइन, आफ्नै घरपरिवारमाथि भएको पीडाका रूपमा हेरेकी छु। जनतालाई नरकीय जीवन जिउन बाध्य पारेर, फेरि उनीहरूकै समस्या समाधान गर्न खोज्दा मलाई हेपेर बोल्ने, जिम्मेवारीबाट पन्छिने वा बहानाबाजी गर्ने जो कोही होस्, म चुप लागेर बस्नेवाला छैन

■ आशिका तामाङ सांसद

सांसदको आँखाले होइन, आफ्नै घरपरिवारमाथि भएको पीडाका रूपमा हेरेकी छु। मेरो जनतालाई नरकीय जीवन जिउन बाध्य पारेर, फेरि उनीहरूकै समस्या समाधान गर्न खोज्दा मलाई हेपेर बोल्ने, जिम्मेवारीबाट पन्छिने वा बहानाबाजी गर्ने जो कोही होस्, म चुप लागेर बस्नेवाला छैन। मैले जनतासँग गरेको वाचा पूरा गर्नुपर्दा निरमम निर्णय लिनुपरे पनि पछि हट्ने छैन।'

मेयरहरू गम्भीर रूपमा प्रस्तुत नभएको भनेपछि उनीहरू भनाभनमा उत्रिएको आशिकाको आरोप छ। उनका अनुसार २०७९ सालमा मन्त्रालय र काठमाडौं महानगरपालिकासँग भएका सम्झौताहरू थिए। ती अझै कार्यान्वयन भएका छैनन्। फोहोरको सेग्रिग्रेसन (वर्गीकरण) नगर्ने, दुर्गन्धित लिचेटलाई ट्रिटमेन्ट वा फिल्टर नगरी सिधै खोला मािसाउने र बाटो घाटोका पूर्वाधार नबनाउने परिपाटीले बज्रचरेडाँडा तथा प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाको स्वास्थ्य र जनजीवन भयावह बनेको छ।

यी कुराहरू राख्ने क्रममा मेयरहरूसँग भनाभन भएपछि आफू त्यहाँबाट निस्किएर हिँडेकी उनी तामाङ बताउँछिन्। ललितपुर महानगरपालिका मेयर चिरीबाबु महर्जनका अनुसार सहरी विकास मन्त्रालयले बज्रचरेडाँडाको विषयमा छलफल गर्न बैठक बोलाइएको थियो। 'काठमाडौं उपत्यका मेयर फोर्मको अध्यक्षको हैसियतले म पनि थिएँ, साथसाथै ८/९ जना मेयरसाप हुनुहुन्थ्यो। मेयर महर्जनले भने, 'म बोलिरहँदा...

► क्रमशः पृष्ठ २ मा

कांग्रेस महाधिवेशन रोक्न देउवा समूह सक्रिय, अण्टेरोमा पर्दै गगन

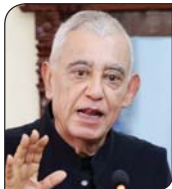
- सर्वोच्चमा मुद्दा विचाराधीन अवस्थामा रहेकोले आदेशबाट के आउने हो भन्ने चिन्तामा छ। सर्वोच्चले केही दिनमै महाधिवेशनका गतिविधि रोक्ने गरी 'स्टे अर्डर' दिन सक्ने इतर पक्षका नेताहरू बताउँछन्
- पार्टीका शुभेच्छुक र शीर्ष नेताहरूले गगनलाई लचिलो बन्ने आग्रह गरे पनि उनको शैली भने फेरिएको छैन

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- कांग्रेस संस्थापनइतर समूह १५औं महाधिवेशन रोक्न सक्रिय बनेको छ। शुक्रबार बिहानमात्र कांग्रेस नेता डा शेखर कोइराला महाधिवेशन रोक्न चुनदेवीमा पूर्व सभापति शेरबहादुर देउवा भेट्न पुगेका थिए।

बिहान आधा घण्टा भएको भेटमा पार्टी एकताको विषयमा छलफल भएको बताइएको छ। उक्त भेटलगत्तै देउवा समूह महाधिवेशन रोक्न रिट लिएर सर्वोच्च अदालत पुगेको थियो। देउवाको वारेसमा दीपक खड्का रिट लिएर पुगे पनि उक्त निवेदन दर्ता भने नभएको सर्वोच्चका सूचना अधिकारी निराजन पाण्डेले बताए। 'रिट प्राप्त भएको छ। तर अध्ययनका क्रममा छौं। दर्ता भएको छैन,' पाण्डेले भने।

संस्थापनइतरले सर्वोच्चमा कांग्रेस आधिकारिकतासम्बन्धी विवाद यथावत रहेकोले अहिले महाधिवेशन गर्न नहुने दावी गर्दै आएको छ। देउवा पक्षका नेता मीनबहादुर विश्वकर्मा तत्कालका लागि महाधिवेशन रोक्नुपर्ने बताउँछन्। 'अदालतमा मुद्दा विचाराधीन रहेको अवस्थामा महाधिवेशन गर्नुहुन्न भन्ने हाम्रो माग हो,' विश्वकर्माले भने।

तथाकथित विशेष महाधिवेशन पक्षका यस्ता अवैधानिक र विभाजनकारी अधिवेशन र महाधिवेशन आयोजना नगर्न/नगराउँन तथा यस्ता क्रियाकलापमा सहभागी नहुन पार्टीका सबै तहका समिति, पदाधिकारी र सदस्यहरू तथा क्रियाशील सदस्यहरूमा हार्दिक अपिल गर्दछौं

■ डा शशांक कोइराला

पूर्व महागम्त्री, नेपाली कांग्रेस

संस्थापनले भदौ २४ देखि शुरू हुने गरी महाधिवेशनको कार्यतालिका सार्वजनिक गरिसकेको छ। कार्यतालिकाअनुसार असोज १६ वाट काठमाडौंमा महाधिवेशन हुँदैछ। उक्त महाधिवेशनमा भाग नलिन इतर समूहको संयोजन गरिरहेका संयोजक डा. शशांक कोइरालाले अपिल नै गरेका छन्। शुक्रबार शशांकले जारी गरेको विज्ञप्तिमा संस्थापनले तोकेको महाधिवेशनमा सहभागी नहुन भनेको छ। 'तथाकथित विशेष महाधिवेशन पक्षका यस्ता अवैधानिक र विभाजनकारी अधिवेशन र महाधिवेशन आयोजना नगर्न/नगराउँन तथा यस्ता क्रियाकलापमा सहभागी नहुन पार्टीका सबै तहका समिति, पदाधिकारी र सदस्यहरू तथा क्रियाशील सदस्यहरूमा हार्दिक अपिल गर्दछौं,' विज्ञप्तिमा भनिएको छ।

विज्ञप्तिमा पूर्वसभापति देउवा र

घरभित्रका विमतिहरूलाई सडकमा लैजाने वा अदालतको ढोका कुरेर बस्ने समय यो होइन। राजनीतिक मुद्दाको समाधान केवल राजनीतिक संवादबाट मात्र सम्भव छ। आफ्ना फरक विचार बोकेर पार्टीको साभा मन्दिर सानेपा आउनुहोस

■ प्रदीप पौडेल

महागम्त्री, नेपाली कांग्रेस

पूर्वकार्यवाहक सभापति पुर्णबहादुर खड्काले सर्वोच्चको डिभिजन बेञ्चको निर्णयविरुद्ध पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिएको र पूर्ण इजलासबाट पुनरावलोकनको अनुमति (निस्सा) समेत पाइसकेको उल्लेख छ।

मुद्दा विचाराधीन रहेकै अवस्थामा महाधिवेशन अघि बढाउँदा पार्टीभित्रको विभाजन थप संस्थागत हुने इतर समूहको दावी छ। इतर समूहले विशेष महाधिवेशनका कारण अहिले नै केन्द्रीय कार्यसमिति समानान्तर रूपमा विभाजित रहेको दावी गरेको छ। 'सुदृढ, सबल र गतिशिल कांग्रेसका लागि पार्टीभित्रको सांगठनिक तथा भावनात्मक एकता नै अहिलेको आवश्यकता हो भन्ने हाम्रो निष्कर्ष र प्रतिबद्धता रहेको छ,' विज्ञप्तिमा भनिएको छ, 'कथित विपेश महाधिवेशनको कारणले हाल केन्द्रीय कार्यसमिति समानान्तर रूपले विभाजित रहेको छ।'

► क्रमशः पृष्ठ २ मा

सानेपाको अपिल

सभापति गगन थापा पार्टी विवादका कारण निकै सकसमा परेका छन्। संविधान र विधानअनुसार कांग्रेसका महाधिवेशन मंसिरभित्र भइसक्नुपर्छ। त्यसैले पनि संस्थापनले असोजमै महाधिवेशन गर्न जोडतोडले लागेको छ। तर सर्वोच्चमा मुद्दा विचाराधीन अवस्थामा रहेकोले आदेशबाट के आउने हो भन्ने चिन्तामा छ। सर्वोच्चले केही दिनमै महाधिवेशनका गतिविधि रोक्ने गरी 'स्टे अर्डर' दिन सक्ने इतर पक्षका नेताहरू बताउँछन्।

यद्यपि यस्तो अवस्थामा पनि सभापति थापा पार्टी एक बनाउन सक्रिय बनेका देखिन्छन्। सभापति थापा इतर पक्षलाई पेलेंने जाने नीतिमा देखिन्छन्। पार्टीका शुभेच्छुक र शीर्ष नेताहरूले गगनलाई लचिलो बन्ने आग्रह गरे पनि उनको शैली फेरिएको छैन। 'गगनलाई लचक बन्न धेरै दबाव आए पनि उनी अगाडि बढ्ने देखिन्छ। यसले पार्टीलाई निकै नोक्सान पुग्ने देखिन्छ,' कांग्रेसका एक नेताले भने।

यसैबीच कांग्रेस महामन्त्री प्रदीप पौडेलले भने पार्टीका विवादहरू लिएर अदालत जाने वा सडकमा पोखिने कार्यले लोकतन्त्र र पार्टी दुवैलाई कमजोर बनाउने बताएका छन्।

► क्रमशः पृष्ठ २ मा

सन्दर्भः वैदेशिक रोजगार

बोर्डले माग्यो स्वयंसेवक, श्रमिकका परिवार प्राथमिकतामा

■ गमता थापा

काठमाडौं- वैदेशिक रोजगार बोर्डले १० जना स्वयंसेवक माग गरेको छ। स्वयंसेवकमा वैदेशिक रोजगारीका क्रममा मृत्यु भएका, अंगभंग तथा विरामी भएका, वैदेशिक रोजगारीमै रहेका तथा फर्केका श्रमिक तथा उनीहरूका परिवारका सदस्यले दरखास्त दिन सक्नेछन्।

बोर्डबाट श्रम स्वीकृति लिएका श्रमिक या उनीहरूका परिवारलेमात्र यस्तो सुविधा पाउनेछन्। छनोट हुने स्वयंसेवक कर्मचारीको करार अवधि २०८४ असार मसान्तसम्म हुने बोर्डले जनाएको छ। १८ वर्ष पुरा भइ ३५ वर्ष ननाघेकाले यो पदका लागि आवेदन दिन सक्ने बोर्डले जनाएको छ।

महिलाको हकमा भने ४० वर्ष ननाघेको र रोजगारीबाट फर्किएका श्रमिकको हकमा ४५ वर्ष ननाघेको हुनुपर्ने जनाइएको छ। आवेदकको न्यूनतम शैक्षिक योग्यता १२ कक्षा पास रहेको छ। यस्ता कर्मचारीलाई बोर्डको वार्षिक स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रम र आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्ने सूचनामा भनिएको छ।

बोर्डले एक वर्षे करारसहित मागेको दश स्वयंसेवकले मासिक २५ हजार तलब पाउने छन्

इच्छुक व्यक्तिले बोर्डले भने बर्माजिमको कागजात बुझाउनपर्ने छ। जसमा आवेदकको हस्ताक्षर भएको आवेदन फारम, नेपाली नागरिकता/राष्ट्रिय परिचयपत्र या राहदानीको प्रतिलिपि र न्यूनतम शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि आवश्यक पर्ने छ। साथै, अंगभंग या विरामी भएका श्रमिक वा परिवारका सदस्यका लागि बोर्डबाट पाएको क्षतिपूर्तिको

कागजात बुझाउनपर्ने छ।

रोजगारीको क्रममा मृत्यु भएका श्रमिकका परिवारलाई मृत्यु पुष्टि गर्ने कागजात चाहिने छ। जसमा विदेशी अस्पतालको मृत्युदर्ता, बोर्डबाट मृत्युबापत पाएको क्षतिपूर्तिको अभिलेख वा नेपाल सरकारबाट जारी मृत्युदर्ताको प्रमाणपत्र रहेको छ। रोजगारीमा रहेको श्रमिक वैदेशिक रोजगारीमा रहेको या फर्किएको पुष्टि हुने अध्ययनको छाप, राहदानीको प्रतिलिपि, श्रम स्वीकृति आदिको कागजात पनि आवश्यक पर्ने छ। साथै, आवेदकको श्रमिकसँग नाता खुल्ने विवाहदर्ता, जन्मदर्ता, नागरिकता, नाताप्रमाणित लगायतका प्रमाण पनि पेश गर्नुपर्ने बोर्डले जनाएको छ।

► क्रमशः पृष्ठ २ मा

मलेसियाले विदेशी कामदार घटाउने

काठमाडौं (प्रस)- मलेसियाले २०३० सम्म विदेशी कामदारको संख्या कुल श्रमशक्तिको १० प्रतिशतमा घटाउने लक्ष्य राखेको छ। सरकारले व्यवसायीलाई सस्तो विदेशी श्रममा निर्भर नहुने गरी प्रविधिमा लगानी गर्न प्रोत्साहित गरिरहेकाले विदेशी श्रमिकको संख्या सीमित गर्न खोजिएको त्यहाँका लगानी, व्यापार र उद्योग उपमन्त्री सिम त्जे त्जिनले जनाएका छन्। सरकारले यस वर्ष १३औं मलेसिया योजना (१३ एमपी) अन्तर्गत विदेशी कामदारको अधिकतम सीमा १५ प्रतिशतबाट घटाएर १३ प्रतिशत कायम गरेको छ। उपमन्त्री सिमले उत्पादकत्व प्रतिवेदन २०२६को उद्घाटन गर्ने क्रममा आगामी चार वर्षमा यसलाई थप घटाउने योजना बनाइएको जानकारी दिएको द एज मलेसियाले जनाएको छ।

सिमले व्यवसायीहरूले संकुचित श्रम बजारको तयारी सुरु गर्न आवश्यक रहेको बताएको जनाइएको छ। जसका लागि व्यवसायलाई स्वचालित बनाइ दक्षता सुधार गर्ने कुरामा ध्यान दिनुपर्ने उनको भनाइ छ। विदेशी श्रमिकमा भर पर्दा प्रविधिमा नभइ प्रक्रियामा लगानी हुने भएकाले अगाडि बढ्न नसकिने सिमले बताएको समाचारमा उल्लेख छ।

यसैबीच, सरकारले कम्पनीलाई उनीहरूको प्रक्रिया र उत्पादकत्व सुधार गर्न मद्दत गर्न स्वचालित अनुदानसहित विभिन्न प्रोत्साहन प्रदान गरिरहेको छ। यो कदमले मलेसियाको उत्पादकत्व बढाउन र उच्च मूल्यको आर्थिक गतिविधितर्फ अग्रसर हुन महत्वपूर्ण कदम रहेको जनाइएको छ।

► क्रमशः पृष्ठ २ मा

मानसिक स्वास्थ्यमा ध्यान दिऔं

- ◆ मानसिक स्वास्थ्य शारीरिक स्वास्थ्यजत्तिकै महत्वपूर्ण हो भन्ने बुझौं,
- ◆ डर, तनाव वा चिन्ता भएमा विश्वासिलो व्यक्ति वा सम्बन्धित विशेषज्ञसँग खुलेर कुरा गरौं,
- ◆ परिवार, साथीभाइ र समुदायमा सहयोगी तथा सकारात्मक वातावरण निर्माण गरौं,
- ◆ पर्याप्त निन्द्रा र सन्तुलित आहारमार्फत मानसिक स्वास्थ्यको सुरक्षा गरौं।
- ◆ योग, ध्यान तथा सिर्जनात्मक गतिविधिमा सहभागी भई तनाव व्यवस्थापन गरौं,
- ◆ मानसिक स्वास्थ्यसम्बन्धी भ्रम र विभेदको अन्त्य गरौं,
- ◆ समस्या देखिएमा स्वास्थ्य संस्थाबाट परामर्शसेवा लिऔं,
- ◆ आत्मीय संवाद, आपसी सहयोग र सहानुभूतिमार्फत स्वस्थ समाज निर्माण गरौं।

खुलेर कुरा गरौं: मानसिक स्वास्थ्यको संरक्षण गरौं।

नेपाल सरकार विज्ञापन बोर्ड

पर्वतारोहणबाट राज्यले पाउने
रोयल्टीलाई मात्र यसको
आर्थिक योगदानको मापन
मान्दा पर्वतीय पर्यटनको
वास्तविक योगदान ओभरलुमा पर्न
सक्छ । एउटा आरोहण दलले
अनुमति लिएपछि त्यसको खर्च
आरोहण शुल्कमामात्र सीमित
हुँदैन । काठमाडौँमा तयारीदेखि
सोलुखुम्बुको लुक्लासम्मको हवाई
यात्रा, खुम्बुका होटल तथा लज,
गाइड तथा भरियाको पारिश्रमिक,
खाद्यान्न, आरोहण सामग्री,
सञ्चार, बिमा र उद्धारसम्म
विभिन्न चरणमा खर्च हुने गर्दछ ।

सुवास दर्नाल/सोलुखुम्बु

विश्वको सर्वोच्च शिखर सगरमाथासहित विश्वका अग्ला हिमशृङ्खला र सयौं आरोहणयोग्य हिमाल रहेको नेपालका लागि पर्वतीय पर्यटन केवल साहसिक गतिविधिमत्र होइन, विदेशी मुद्रा आर्जन, रोजगारी सिर्जना, स्थानीय अर्थतन्त्रको विस्तार र राष्ट्रिय पर्यटन उद्योगको महत्त्वपूर्ण आधार बन्दै गएको छ । पछिल्ला वर्षमा पर्वतारोहण तथा पदयात्राका लागि नेपाल आउने पर्यटकको संख्या, आरोहण अनुमति र यसबाट हुने आर्थिक कारोबारले पर्वतीय पर्यटनको सम्भावना अझ फराकिलो रहेको पाइएको छ ।

सगरमाथाको प्रवेशद्वार सोलुखुम्बुबाट हेर्दा यसको प्रभाव अझ स्पष्ट देखिन्छ । हिमाल आरोहणका लागि आउने विदेशी पर्यटकसँगै गाइड, उच्च हिमाली कामदार, भरिया, कुक, होटल व्यवसायी, यातायात व्यवसायी, पर्यटन सामग्री विक्रेता तथा अन्य सेवा प्रदायकसम्मको आम्दानी जोडिएको हुन्छ । यसरी हिमालमा सुरु हुने आर्थिक गतिविधि गाउँ हुँदै राष्ट्रिय अर्थतन्त्रसम्म पुग्ने गरेको छ ।

पर्वतीय पर्यटनमा पुनरुत्थान

नेपालको पहिचानका रूपमा रहेको पर्वतीय पर्यटन (ट्रेकिङ तथा पर्वतारोहण) महामारीको कडा असरलाई चिर्दै पुनः पुरानै उच्च लयमा फर्किएको छ । संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको विगत पाँच वर्षको तथ्यांकअनुसार सन् २०२१ को तुलनामा सन् २०२५ सम्म आइपुग्दा ट्रेकिङ र पर्वतारोहणका लागि नेपाल आउने विदेशी पर्यटकको संख्या ४७३.१ प्रतिशत अर्थात् ५.८ गुणाले बढेको छ ।

सन् २०२१ मा कोभिड-१९ सम्बन्धी कडा प्रतिबन्ध र 'लकडाउन'का कारण जम्मा २८ हजार ६०० जना पर्यटकमात्र पर्वतीय गतिविधिमा सहभागी भएका थिए । सन् २०२२ मा अन्तर्राष्ट्रिय सीमा र हवाई सेवा खुला भएसँगै पदयात्रामा आउनेको संख्या ११५.६ प्रतिशतले बढेर ६१ हजार ६६९ पुग्यो । यो वृद्धिदर त्यसपछिका

वर्षमा पनि निरन्तर कायम रह्यो । सन् २०२३ मा ६५ प्रतिशतको वृद्धिदरसहित एक लाख एक हजार ७९२ जना र सन् २०२४ मा थप ५२.२ प्रतिशतले बढेर एक लाख ५४ हजार ९०० पुगेको पर्वतीय पर्यटकको संख्या सन् २०२५ मा एक लाख ६५ हजार ५६ जना पुगेको छ । यो अघिल्लो वर्ष सन् २०२४ को तुलनामा ६.५ प्रतिशतको क्रमिक वृद्धि हो ।

पर्वतीय पर्यटनको यो पुनरागमनले कूल पर्यटक आगमनमा पनि आफ्नो बलियो उपस्थिति देखाएको छ । सन् २०२१ पछि नेपाल आउने कूल पर्यटकमध्ये पर्वतीय क्षेत्रमा जानेहरूको हिस्सा घटेर १० प्रतिशतसम्म झरेको थियो । तर, पछिल्ला तीन वर्षको निरन्तर सुधारपछि सन् २०२५ मा यो हिस्सा बढेर १४.२ प्रतिशत पुगेको छ ।

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयको २०२५ को तथ्यांकअनुसार सन् २०२५ मा नेपालमा कूल ११ लाख ६२ हजार ३६५ विदेशी पर्यटक आएका थिए । तीमध्ये एक लाख ६५ हजार ५६ जना अर्थात् १४.२ प्रतिशत पर्यटकको मुख्य उद्देश्य ट्रेकिङ तथा पर्वतारोहण थियो । यसले नेपालमा आउने प्रत्येक सात जना पर्यटकमध्ये करिब एक जना पर्वतीय गतिविधिसँग प्रत्यक्ष जोडिएको देखाउँछ ।

पर्यटनको यो हिस्सा केवल पर्यटक आगमनको संख्यामामात्रै सीमित छैन । पर्वतीय पर्यटकले आवास, खानपान, यातायात, गाइड, भरिया, आरोहण सामग्री, बिमा, अनुमति, उद्धारलगायतका विभिन्न क्षेत्रमा गर्ने खर्चले अर्थतन्त्रमा बहुआयामिक प्रभाव पार्ने विश्वविख्यात पर्वतारोही स्पीडकाजी शेर्पा बताउँछन् । 'एक जना विदेशी पर्यटक नेपाल प्रवेश गरेदेखि स्वदेश नफर्किएसम्म प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रूपमा १२ जनाभन्दा बढी नेपालीले रोजगारी पाउँछन् । विमानस्थलबाट ओसारपसार गर्ने ट्याक्सी चालकदेखि ट्रेकिङ कम्पनी, गाइड, पोर्टर, आरोहण सहयोगी, होटल तथा अन्य सेवा प्रदायकसम्ममा यसको लाभ पुग्छ,' शेर्पाले

“
पर्वतारोहणबाट मुलुकले प्रत्यक्ष रूपमा प्राप्त गर्ने प्रमुख आर्थिक लाभमध्ये रोयल्टी महत्त्वपूर्ण हो । सगरमाथा, ल्होत्से, मनास्लु, मकालु, धौलागिरि, कञ्चनजंघालगायतका हिमालबाट सरकारले पर्वतारोहण रोयल्टी प्राप्त गर्दै आएको छ । त्यससँगै तुलनात्मकरूपमा कम उचाइका आरोहणयोग्य हिमालले पनि आर्थिक गतिविधिमा योगदान गरिरहेका छन् ।

भने, 'त्यसैले पर्वतीय पर्यटनलाई पर्यटकको संख्या र रोयल्टीबाट मात्र मूल्यांकन गर्न हुँदैन, यसले सिर्जना गर्ने रोजगारी, आय र आर्थिक गतिविधिको समग्र प्रभावलाई हेर्नुपर्छ ।'

हिमालबाट राज्यलाई राजस्व

पर्वतारोहणबाट मुलुकले प्रत्यक्ष रूपमा प्राप्त गर्ने प्रमुख आर्थिक लाभमध्ये रोयल्टी महत्त्वपूर्ण हो । सगरमाथा, ल्होत्से, मनास्लु, मकालु, धौलागिरि, कञ्चनजंघालगायतका हिमालबाट सरकारले पर्वतारोहण रोयल्टी प्राप्त गर्दै आएको

छ । त्यससँगै तुलनात्मकरूपमा कम उचाइका आरोहणयोग्य हिमालले पनि आर्थिक गतिविधिमा योगदान गरिरहेका छन् ।

सरकारी तथ्यांकअनुसार नेपाल पर्वतारोहण संघमार्फत अनुमति जारी हुने २७ वटा हिमालमा सन् २०२५ मा सात हजार ५४ जनाले आरोहण अनुमति लिएका थिए । तीमध्ये छ हजार ९०३ विदेशी र १५१ नेपाली आरोही थिए । यी हिमालबाट मात्रै १४ लाख २५ हजार ७२० अमेरिकी डलर अर्थात् करिब २० करोड रूपैयाँ रोयल्टी संकलन भएको छ ।

पर्वतीय पर्यटनका जानकार तथा नेपाल पर्वतारोहण संघका पूर्वअध्यक्ष आर्द्धिरेड शेर्पाका अनुसार पर्वतारोहणबाट सिर्जना हुने आर्थिक योगदानलाई रोयल्टीमामात्र सीमित गरेर हेर्न मिल्दैन । आरोहीले नेपालमा गर्ने अन्य खर्च जोड्दा यसको वास्तविक आर्थिक प्रभाव निकै ठूलो हुन्छ । एक जना आरोही नेपाल आउँदा अनुमति शुल्कबाहेक आरोहणका लागि आवश्यक उपकरण, लजिस्टिक, गाइड, उच्च हिमाली कामदार, खान्दान, आवास, यातायात, सञ्चार तथा उद्धारमा खर्च हुन्छ । तीमध्ये ठूलो हिस्सा निजी क्षेत्र र स्थानीय सेवा प्रदायकसम्म पुग्ने शेर्पाको भनाइ छ ।

सोलुखुम्बुको अर्थतन्त्रमा हिमालको प्रभाव

नेपालको पर्वतीय पर्यटनको आर्थिक प्रभाव बुझ्न सोलुखुम्बु एउटा महत्त्वपूर्ण उदाहरण हो । सगरमाथा आरोहणका लागि विश्वभरबाट आउने आरोही तथा अन्य पर्यटकका कारण खुम्बु क्षेत्रमा पर्यटनसँग सम्बन्धित व्यवसायको ठूलो सञ्जाल विकास भएको छ । लुक्लाबाट सुरु हुने पर्यटन गतिविधि फाक्ट्रिङ, नाम्चे, थामे, तेङ्बोचे, दिङ्बोचे, लोबुचे हुँदै आधार शिविरसम्म फैलिन्छ । होटल, लज, रेस्टुरेन्ट, पसल, गाइड, भरिया, यातायात, सञ्चार तथा पर्यटन सामग्रीको कारोबार यसैसँग जोडिन्छ तर सोलुखुम्बुको पर्वतीय पर्यटन सगरमाथामा मात्र सीमित छैन । मेरा

पिक, आइल्यान्ड पिक र लोबुजे इस्टजस्ता हिमालले पनि ठूलो संख्यामा आरोही आकर्षित गरिरहेका छन् ।

संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले प्रकाशित गरेको 'नेपाल पर्यटन तथ्यांक-२०२५' अनुसार नेपाल पर्वतारोहण संघमार्फत व्यवस्थापन हुने हिमालमध्ये सोलुखुम्बु क्षेत्रका मेरा पिकमा दुई हजार ६३३, आइल्यान्ड पिकमा दुई हजार ७८ र लोबुजेमा एक हजार ७७५ जनाले आरोहण अनुमति लिएका थिए । यी तीन हिमालमा मात्रै छ हजार ४८६ आरोहीले अनुमति लिएका थिए । यसले सगरमाथाबाहेकका हिमालमा पनि पर्यटनको ठूलो आर्थिक सम्भावना रहेको देखाउँछ ।

नयाँ हिमाल, नयाँ आर्थिक अवसर

नेपालमा पर्वत पर्यटन विस्तारका लागि अबको मुख्य अवसर भनेकै नयाँ आरोहण गन्तव्यको विकास र प्रवर्द्धन हो । केही सीमित हिमालमा पर्यटक तथा आरोहीको चाप केन्द्रित हुँदा पर्यटनबाट प्राप्त हुने आर्थिक लाभ पनि सीमित क्षेत्रमा केन्द्रित हुने गरेको छ । कम चर्चित हिमाललाई अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा पुर्‍याउनसके नयाँ क्षेत्रमा पर्यटन पूर्वाधार विकास, रोजगारी सिर्जना र स्थानीय उत्पादनको बजार विस्तार गर्न सकिन्छ ।

सोलुखुम्बुकै उदाहरण हेर्दा मेरा पिक, आइल्यान्ड पिक तथा लोबुजेमा भइरहेको आरोहण गतिविधिले सगरमाथा आरोहण नगर्ने पर्यटकलाई जिल्ला भित्रचाउन सहयोग गरेको छ । यसबाट पर्यटकको बसाइ लम्ब्याउने र स्थानीय खर्च बढाउने अवसर सिर्जना हुन्छ । नेपालले पर्वतीय पर्यटनलाई सगरमाथाको ब्रान्डमामात्र निर्भर नराखी हिमालको विविधता प्रस्तुत गर्नसके विश्वबजारमा नेपालको पर्वतीय पर्यटन उत्पादन अझ प्रतिस्पर्धी बन्नसक्ने कीर्तिमानी आरोही तेम्बाछिरी शेर्पाले बताए ।

क्रमशः पृष्ठ ४ मा

कृषितर्फ आकर्षित हुँदै भोजपुरका किसान

■ **सुवराज विष्ट/भोजपुर**

जिल्लामा सञ्चालन भएका विभिन्न अनुदान तथा प्राविधिक सहयोगका कार्यक्रमले किसानलाई व्यावसायिक कृषितर्फ आकर्षित गर्न महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेका छन् । कृषि उत्पादनका लागि आवश्यक सिँचाई पूर्वाधार, उन्नत बिरुवा, कृषि यान्त्रिकीकरण, प्रशोधन तथा बजारीकरणमा सहयोग उपलब्ध हुन थालेपछि जिल्लाका किसान परम्परागत निर्बाहमुखी खेतीबाट व्यावसायिक उत्पादनतर्फ उन्मुख हुन थालेका हुन् ।

कृषि क्षेत्रलाई स्थानीय अर्थतन्त्रको महत्त्वपूर्ण आधारका रूपमा विकास गर्ने उद्देश्यले सञ्चालन गरिएका कार्यक्रमबाट सुन्तला, अलैंची, तरकारी, खुर्सानीलगायत नगदे तथा व्यावसायिक वालीको क्षेत्र विस्तार हुन थालेको छ । अनुदानसँगै प्राविधिक परामर्श र आवश्यक कृषि सामग्री उपलब्ध हुँदा किसानलाई नयाँ प्रविधि प्रयोग गरेर उत्पादन बढाउन थप हौसला मिलेको छ ।

राष्ट्रिय कृषि आधुनिकीकरण कार्यक्रम, कार्यक्रम कार्यान्वयन एकाइ संखुवासभाअन्तर्गतको जोन प्राविधिक एकाइ भोजपुरले जिल्लामा अलैंची 'सुपर जोन' सञ्चालन गर्दै आएको छ । जिल्लाका नौ स्थानीय तहमध्ये सात स्थानीय तहका ३५ वडा यस कार्यक्रममा समेटिएका छन् । यसैगरी सुन्तलाखेती प्रवर्द्धनका लागि पाँच स्थानीय तहका २६ वडालाई समेटेर 'सुन्तला जोन' स्थापना गरिएको छ ।

जोन प्राविधिक एकाइ भोजपुरका प्रमुख कौसला

विष्टका अनुसार कार्यक्रमअन्तर्गत किसानलाई अनुदानसँगै खेती प्रविधि, रोग तथा कीरा नियन्त्रण, बगैँचा व्यवस्थापन, सिँचाई, कृषि यान्त्रिकीकरण तथा उत्पादनको बजारीकरणलगायत विषयमा आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराइँदै आएको छ ।

गत आर्थिक वर्ष २०८२/८३ मा मात्र विभिन्न शीर्षकमा १०९ जना किसानले अनुदान सहयोग प्राप्त गरेका छन् । प्रमुख विष्टले भने, 'अनुदानसँगै किसानलाई आवश्यक प्राविधिक ज्ञान र प्रविधि उपलब्ध गराउँदा

उत्पादनमा वृद्धि हुनुका साथै व्यावसायिक खेती गर्ने किसानको संख्या बढ्दै गएको छ ।'

कृषि तथा पशुपन्छी उद्यमशीलता विकास कार्यक्रमले पनि जिल्लामा व्यावसायिक कृषिको आधार विस्तार गर्न सहयोग पुर्‍याएको छ । यस कार्यक्रमअन्तर्गत भोजपुर नगरपालिका-५ की संगीता श्रेष्ठले १०० रोपनी क्षेत्रमा व्यावसायिक तरकारी तथा खुर्सानीखेती गर्दै आएको छन् । उनको कृषि उद्यमका लागि कार्यालयले चार लाख रूपैयाँ अनुदान उपलब्ध

गराएको थियो भने ५० प्रतिशत लागत साभेदारी किसान आफैँले गरेको छन् । कृषिमा लगानी गर्न आवश्यक पुँजीको अभाव रहेका किसानका लागि लागत साभेदारीमा प्राप्त हुने अनुदानले व्यवसाय विस्तार गर्न सहज भएको उनको भनाइ छ ।

तरकारी तथा खुर्सानी खेतीबाट नियमित आम्दानी लिन सकिने भएपछि अन्य किसान पनि व्यावसायिक उत्पादनतर्फ आकर्षित हुन थालेको उनी बताउँछन् ।

क्रमशः पृष्ठ ४ मा

११ महिनामा पाकेको गहुँ साइत जुराएर
भित्रचाउँछन् चुमभ्यालीका किसान

■ प्रतीक्षा आले

गोरखा- ११ महिनामा फलेको गहुँ भित्रचाउनु चुमभ्यालीका किसानलाई यतिबेला म्याइनम्याइ छ । तिब्बतको सीमा क्षेत्रमा पर्ने चुमनुग्री गाउँपालिका-७ का किसान हाल गर्नु काट्नु कुट्नु, केलाउनु र थन्क्याउनुमा व्यस्त छन् ।

चुमभ्यालीको छेकम गाउँका दोर्जे लामाका अनुसार पुरुषले गहुँ काट्ने र कुट्ने तथा महिलाहरू केलाउने र थन्क्याउने गर्छन् । गहुँ भित्रचाएपछि केही दिनमै तोरी र फापर काट्नु, काट्नु र फापर चालिन्छ । गत असोजमा लगाइएको गहुँ कुट्नु र तोरी अहिले भित्रचाउने समय भएको लामाले बताए । चुमभ्यालीमा साउनको पहिलो सातादेखि गहुँ काट्नु सुरु गरिएको हो । यहाँ बाली भित्रचाउनुअघि स्थानीय लामाबाट साइत जुराउने परम्परा छ । चुमभ्यालीमा साइत जुराएर बाली भित्रचाएमा सहकाल रहने जनविश्वास रहेको स्थानीय प्रमुख लामा पासाङ फुजुले बताए । यहाँ सबै गाउँमा एकैपटक बाली काट्दैन । छेकम, जोङ, डाक्यू, लेखे, लामागार्, बुर्जी, लार, पाङदुन, छुले र निरुका वासिन्दाले आलापालो गरेर बाली थन्क्याउने गरेका छन् ।

भौगोलिकरूपमा गाउँहरू टाढा छन् चार घण्टा पैदल हिँडेर पनि गाउँले एकअर्काको खेतबारीमा काम गर्न पुग्छन् । अबको एक महिनामा चुम्भ्यालीका सबै गाउँमा गहुँ,

पृष्ठ 8 बाट क्रमशः

पर्वतीय पर्यटनले...

दक्ष जनशक्ति र रोजगारी

पर्वत पर्यटनले प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रूपमै संख्यामा रोजगारी सिर्जना गरेको छ । गाइँ, कुक, होटल कर्मचारी, आरोहण सहयोगी, पर्यटन व्यवसायी तथा विभिन्न सेवा प्रदाय क्षेत्रसँग जोडिएका छन् । तर अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्रतिस्पर्धा गर्न दक्ष र प्रमाणित जन आवश्यक हुन्छ । सुरक्षित पर्यटनरोहणका लागि आवश्यक गाइड, उद्धारकर्मी र उच्च हिम कामदारको क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने आवश्यक छ । नेपाल पर्वतारोहण संघ र पर्यटन क्षेत्र विकासयले तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि नयाँ बहाइरहेका छन् ।

सन् २०२५ मा व्यावसायिक माउन्टेन गाउँपालिकाअन्तर्गत सिटिइन्डिवाट स्वीकृत पाउने तालिमसमेत सञ्चालन भएका थिए। नेपाल सरकारको अध्यक्ष गुरुप्रज्ञे शोपाल नेपालमा सुरु व्यावसायिक र दिगो पर्वतीय पर्यटन विकासका दक्ष जनशक्ति आवश्यक रहेको बताउँदै आएर उनले पर्वत पर्यटनको प्रवर्द्धनसँगै नयाँ पुस्तालाई क्षेत्रमा जोड्नुपर्ने र अन्तर्राष्ट्रियस्तरको दक्ष जनशक्ति पाल्नुपर्नेमा जोड दिएका छन्।

हिमाल संरक्षणसँग जोडिएको अर्थतन्त्र

पर्वतीय पर्यटनको विस्तारसँगै वातावरण संरक्षण महत्त्वपूर्ण विषय हो । जलवायु परिवर्तनका कारण ग्लोबल वार्मिङ, हिमतालको आकार परिवर्तन हुने, हिमपात नहुने, जलस्रोतको अभाव, जलमय जलवायु परिवर्तन आदि जोखिम बढ्ने तथा ओरोहण मार्गमा परिवर्तन आदि पर्वतीय पर्यटनको भविष्यमा चुनौती थपेको नेपाल पर्यटनसँगै पर्यटनको विकास अत्यन्तै चुनौतीपूर्ण बनेको देखिएको छ । हिमनदी तथा हिमतालका परिवर्तनले गर्दा पर्वतीय पर्यटनको विकासमा प्रभाव पार्ने गर्दछ ।

संघले पनि वातावरणीय जिम्मेवारी, पर्व
सुरक्षा तथा उच्च हिमाली उद्धार क्षमतामा
कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ । संघक
अध्यक्ष जनामा दल मंगलवारदेखि काठमाडौँ
प्रोफेसनल माउन्टेन गाइड (पिएमजी) प्रशि
कोर्स' सुरु भएको छ । चालिस दिनै उक्त प्र
काठमाडौँ र ताप्लेजुङको कञ्चनजंघा क्षेत्रम
हुने आयोजकले जनाएको छ । यो प्रशिक्ष
शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् (रा
बाट स्वीकृत एक हजार ६९६ घण्टे) व्याव
पर्वतीय पथप्रदर्शकक्षेत्री पाठ्यक्रमको मा
हिस्सा भएको अध्यक्ष शेर्पाले जानकारी दिए

स्थानीयस्तरमा ठूलो आर्थिक लाभ

पर्वतारोहणवाट राज्यले पाऊने रोयन्टीलाई
यसको आर्थिक योगदानको मापन मान्ना पर्वत
पर्वटनको वास्तविक योगदान ओकेलमा पर्व
एउटा आरोहण दलेन अगुमी लिपएछ त्यस
आरोहण शुल्कमात्र सीमित हुँदैन । काठमाड
तयारीदेखि सोलुखुम्बुको लुक्लासम्मको हवाई
खुम्बुका होटल तथा लज, गाइड तथा भरिया
पारिश्रमिक, खाद्यान्न, आरोहण सामग्री, सञ्च
उद्धारसम्म विभिन्न चरगमा खर्च हुने गर्दछ ।

यसरी एउटै आरोहीले गरेको खर्च धेरै व्यर्थ
श्रमिकलाई आर्थिक लाभ मिल्ने भएकाले यसको
स्थानीय अर्थतन्त्रमा पनि पर्यटक व्यवसायी व
दर्नालको भनाइ छ। उनका अनुसार स्थानीय
पर्यटन व्यवसायीलाई पर्वत पर्यटनको लाभसँ
जोड्न आवश्यक छ। हिमाल भएको ठाउँका
पर्यटनबाट प्रत्यक्ष आर्थिक लाभ पाउने बाता
वनाउनसकेको पर्वत पर्यटन स्थानीय विकासको
बल्लसम्बन्धे सगरमाथा प्रदूषण नियन्त्रण समित
लामाकाजी शेर्पाले बताए। रासस

फापर र तोरी भित्रचाइसक्नुपर्ने छ ।

चुमनूत्री-छेकम्पार चीनको स्वशासित क्षेत्र सिचाइको सीमा क्षेत्रमा तीन हजार ३०० देखि तीन हजार ५०० मिटरको उचाइमा छ । यहाँ गहुँ पाकन ११ महिना लाग्छ । 'यहाँ गहुँ, फापर र आलुबाट खेती गर्ने गरिन्छ।' प्रमुख लामा फुज्जोले भने, 'बारीमा गहुँ र फापर आलोपालो गरी बालीचक्र मिलाएर लगाउने चलन छ ।'

एक वर्षमा एकपटक मात्र खेती हुने चुम्प्यालीमा ११ महिना लगाएर उत्पादन भएको गहुँले स्थानीयको वर्षभरको आवश्यकता धान्ने गरेको छ । यहाँ उत्पादित गहुँ र फापर गुणस्तरीय मानिने भएकाले काठमाडौँ तथा विदेशमा बस्ने लामा गुरुहरूले समेत खरिद गर्ने चलन रहेको प्रमुख लामाले बताए ।

खेतीमा बढ्दो मेसिनको प्रयोग

हिमाली भेगको परम्परागत खेती प्रणालीमा पछिल्लो समय प्रविधिको प्रयोग पनि बढ्दै गएको छ । चुम्ब्यालीका किसानले करिब १० वर्षदेखि तिब्बती बजारबाट ल्याइएका मेसिनमार्फत गहुँ काट्ने र कुट्ने गरेका छन् ।

चुमभ्यालीका अधिकांश घरमा गहुँ काट्ने र कट्ने मसिन रहेका चुमनुव्री-७ का वडाध्यक्ष टासीदोर्जे लामाले बताए । चुमभ्यालीमा उत्पादित गहुँ र फापर मुख्यतः ढिँडो बनाउन प्रयोग हुन्छ । स्थानीयबासीले ढिँडोसँगै रोटी र चम्पा बनाउन पनि गहुँ प्रयोग गर्छन् । याक र नाकको दानाका साथै धरेलु मडिरा उत्पादनमा गहुँ प्रयोग हुने गरेको छ । रासस

कृषितर्फ आकर्षित...

सोही कार्यक्रममाफत जिल्लाका अन्य पाँच वटा कृषि फर्मलाई चार/चार लाख रूपैयाँका दरले अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइएको कार्यालयले जनाएको छ । यसबाट कृषि व्यवसाय सञ्चालन गरिरहेका किसानले उत्पादनका लागि आवश्यक संरचना निर्माण, सिँचाई, कृषि सामग्री तथा अन्य पूर्वाधार विकासमा लगानी गर्न पाएका छन् ।

भोजपुर नगरपालिका-३ गुप्तेश्वरका किसान हरिप्रसाद प्रधान पति अनुदानबाट लाभ लिने किसानमध्ये हुन् । उनले कार्यालबाट प्राप्त सहयोगले व्यावसायिक कृषि विस्तार गर्न थप प्रेरणा मिलेको बताए । गत आवमा अनुदान सहयोगमा पक्की सिँचाई पोखरी निर्माण गर्नुका साथै करिव २० रोपनी क्षेत्रफलमा ५०० सुन्ताका बिरुवा खेती विस्तार गरेका छन् । 'राज्यको अनुदानका कार्यक्रमले हामीजस्ता किसानलाई राहत मिलेको छ,' उनले भने, 'सिँचाईको व्यवस्था भएपछि बगैँचा विस्तार गर्न सहज भएको छ । पहिले पानीको अभावमा खेती विस्तार गर्न समस्या थियो । अहिले संरचना बनेपछि उत्पादन बढाउने लक्ष्यसहित काम गरिरहेको छु ।'

भोजपुर नगरपालिकाका प्रमुख कैलाशकुमार आलेले राज्यका तत्वाट सञ्चालन भइरहेका अनुदानका कार्यक्रमले किसानलाई व्यावसायिक वन सहयोग पुगेको बताए । अनुदानमा सञ्चालन भएका कार्यक्रमले किसानलाई व्यावसायिक कृषि उत्पादनमा लान टेवा पुगेको छ, प्रमुख आलेले भने, किसानले अनुदानको सदुपयोग गरेर उत्पादन र आम्दानी बढाउनेतर्फ ध्यान दिन आवश्यक छ । सिँचाई पूर्वाधार निर्माण तथा मर्मतसम्भार कार्यक्रमले पनि किसानलाई व्यावसायिक उत्पादनमा लान सहयोग गरेको छ । कार्यालयका अनुसार गत आवमा यस कार्यक्रममार्फत ४४ जना किसानलाई अनुदान सहयोग उपलब्ध गराइएको छ । सिँचाई सुविधा विस्तार भएपछि वर्षामा किसान निर्भर हुनपर्ने अवस्थाको अन्त्य हुँदै गएको छ ।

कृषि उत्पादनमा सिँचाइको महत्त्वपूर्ण भूमिका हुने भएकाले पोखरी, पाइपलाइनलगायत संरचना निर्माणमा दिइएको सहयोगको कियानलाई वाली विविधतापूर्ण गर्नसमेत सफल बनाएको कार्यालयको भनाइ छ। सिँचाइ सुविधा पुगेका क्षेत्रमा एउटै वालीमामात्र निर्भर नरही तरकारी, सुन्तला, खुसानी तथा अन्य नगदेवाली लगाउनेक्रम बढेको छ। अलैंची उत्पादनलाई गृहस्थरीय र व्यावसायिक बनाउन कार्यकारणको आधुनिक अलैंची भट्ठी निर्माण तथा जडान साधकसमेत सञ्चालन गरिएको छ।

यस कार्यक्रमअन्तर्गत गत आवामा ३० वटा आधुनिक अल्लैची भट्ठी वितरण गरिएको कार्यालयले जनाएको छ । परम्परागत भट्ठीको तुलनामा आधुनिक प्रविधिको प्रयोगबाट अल्लैची सुकाउँदा गुणस्तर कायम गर्न तथा उत्पादनको मूल्य बढाउन सहयोग पुर्याने किसानको भनाइ छ । सुन्तला बाली क्षेत्र विस्तार कार्यक्रमअन्तर्गत ११ वटा कृषि फर्मले अनुदान प्राप्त गरेका छन् । यस कार्यक्रमबाट सिँचाई पोखरी निर्माण, सुन्तलाका विरुवा, पाइप वितरण तथा कृषि यान्त्रिकीकरणमा सहयोग गरिएको छ । सुन्तलाक्षेत्रीमा नयाँ क्षेत्र विस्तार गर्नुका साथै पुराना बगैँचाको व्यवस्थापनमा किसानलाई प्रोत्साहन गरिएको कार्यालयले जनाएको छ ।

भोजपुरको मध्यपहाडी क्षेत्रमा सुन्तलाखेतीको राम्रो सम्भावना रहेकोले वगैँचा विस्तारसँगै गुणस्तरिय विरुवा उत्पादन र रोग नियन्त्रणमा ध्यान दिनुपर्ने आवश्यकता रहेको कृषि प्राविधिकको भनाइ छ । कार्यालयले सुन्तला नर्सरी सुदृढीकरण, अलैंची नर्सरी प्रोत केन्द्र स्थापना, नमूना सुन्तला वगैँचा विकास, अलैंची बालीको छहारी व्यवस्थापन, कृषि यान्त्रिकीकरण तथा खाद्यतत्व सहयोगका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ ।

कृषिजन्य तथा रैथाने वालीको प्रशोधन, लेबलिङ तथा बजारीकरण सहयोग कार्यक्रम भने पनि स्थानीय उत्पादनलाई बजारसँग जोड्ने प्रयास गरेको छ। रामप्रसादलाई गाउँपालिका-६ मा रैथाने वालीअन्तर्गत कोदोको विस्कटु उत्पादन सुरु गरिएको छ। स्थानीयस्तरमा उत्पादन हुने कोदोलाई प्रशोधन गरेर नयाँ परिकारका रूपमा बजारमा लैजान सकिने सम्भावना यसबाट देखिएको छ। कोदो, फापर, मकै, कोदोलगायत

महाकाली अस्पतालमा

जनशक्ति र उपकरण अभाव

मिर्गौलाका बिरामीलाई उपचारमा समस्या

कञ्चनपुर- कञ्चनपुरस्थित महाकाली प्रादेशिक अस्पतालमा आवश्यक जनशक्ति र उपकरण नहुँदा मिर्गौला पीडित विरामीले सहजरूपमा उपचार पाउन सकेका छैनन् । सीमित श्रोतसन्धनका कारण अस्पतालमा डायलाइसिस गराउँदै आएका विरामीलाई नियमित सेवा दिन समस्या भइरहेको छ ।

मिर्गौला पीडित विरामीले हस्तामा दुई पटकसम्म डायलाइसिस गर्नुपर्ने भए पनि अस्पतालमा उपलब्ध जनशक्ति र उपकरण विरामीको चापअनुसार पर्याप्त नहुँदा विरामीको पालो कुरेर बस्नुपर्ने समस्या रहेको महाकाजी प्रादेशिक अस्पतालका प्रमुख मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट जगदीश जोशीले जानकारी दिए । 'हामीसँग चार जना स्टाफनर्स भए भोलिदेखि नै रातको सिफ्टमासमेत डायलाइसिस सेवा सञ्चालन गर्न सक्छौं,' जोशीले भने, 'अहिले कार्यरत जनशक्तिसँग पर्याप्त छैन रैन समिति उपकरण छनू विरामीको चाप छ ।'

मेसु जोशीका अनुसार अहिले अस्पतालले दुई सिफ्टमा सेवा प्रदान गर्दै आएको छ । शय्या अभावका कारण २५ जनासम्म पालो कुरेर बस्नुपर्ने अवस्था रहेको उनले बताए । 'अहिले १० वटा बेड उपलब्ध छन् । नौ वटा

अञ्चालनमा छन् एउटा मेसिन इमर्जेन्सीका लागि व्याकअपमा राष्ट्रपति हुन्छ, उनले भने, आवश्यक उपकरण र जनशक्ति अभावका हुँदा सजरूपमा सेवा दिन सकेको छैन ।

महाकाली अस्पतालमा दैनिक २५ विरामी डायलाइसिस सेवा दिन आउने गरेका छन् । डायलाइसिसका लागि आउने विरामीको संख्या बढ्दै गए पनि आवश्यक उपकरण, शय्या र जनशक्ति नहुँदा उपचार व्यवस्थापनमा चुनौती देखिएको छ । सुदूरपश्चिम प्रदेशका नवनिर्वात मुख्यमन्त्री खगराज भट्टले पदमारा रहण गर्दै पहिलो निर्णय सुदूरपश्चिमका अस्पतालमा डायलाइसिस शय्या थप गरेर भर्गौलाका

बिरामीको उपचारमा पहुँच बढाउने निर्णय
गरएका थिए ।

अस्पताल प्रशासनले शय्या थपेरमात्रै समस्या समाधान नहुने बताउँदै शय्यासंगसंगै जनशक्ति उपकरणसमेत थप गर्नुपर्ने अस्पतालले जनाएको छ । शय्या थपेरमात्रै हुँदैन आवश्यक जनशक्ति र उपकरण पनि यत्न आवश्यक छ, मेसु जोशीले भने, 'हामीसँग भौतिक संरचना छ, शय्या र जनशक्ति थप भए राति पनि उपचार गर्न सक्छौं ।' महाकाली प्रादेशिक अस्पतालमा डायलाइसिसका लागि पालो नपाउँदा अहिले पनि यहाँबाट विरामीहरू उपचारका लागि अन्यत्र जाने गरेका छन् । रासस

[illegible][illegible][illegible]

युइडका रोजगार		कम्पनी : BLOOM LANDSCAPE - SOLE PROPRIETORSHIP L.L.C.	
पुरा रजिस्ट्रारको मिति: ०४/०८/०८		पुरा रजिस्ट्रारको मिति: ०४/०८/०८	
क्र.सं.		L.T. No. 336958	
कार्यकारी पद		चर्चामा नं. ६०४०५०५८	
क्र.सं.	कार्यकारी पद	पुरा रजिस्ट्रारको मिति: ०४/०८/०८	मिति: ०४/०८/०८
1.	Grick Mason	3	0
2.	Garden Workers	12	0
3.	Plumber	21	0
4.	Steel Fixer	1	0

कुठुमा रोजगार		कम्पनी : BLOCK ONE RESTURANT COMPANY			सेवा सुचना नि युराका	
पूर्व स्वीकृति मिति : २०८३/०५/१४		LT. No. 346927			घराना नं. ६०२७००८९	
क्र. सं.	कामदारको पद	सुरुमा तयारी	KD	तयारीका लागि	अन्य जानकारी	आवेदन गर्ने समय
1	Chef	7	0	150	₹8 B 8 C	१५ वर्ष
2	FEMALE WAITRESS	0	5	130	₹8 B ५५३	१५ वर्ष
3	STEWARDDING KITCHEN CLEANERS	3	0	110	₹8 B २२२	१५ वर्ष
4	Waiter	5	0	130	₹8 B ५५३	१५ वर्ष

[illegible]

च्याङगाको बथान | मुस्ताङको वारागुड मुक्तिक्षेत्र गाउँपालिका-३, छुसाङबाट चरन क्षेत्रतर्फ लर्गिँदै गरेको च्याङगाको बथान । मुस्ताङको जोमसोमदेखि उपल्लो मुस्ताङसम्मका किसानले व्यावसायिक रूपमा पालन गरेको भेडा, च्याङ्रा दशैं, तिहार जस्ता चाडपर्वहरूमा बिक्री गरेर आफ्नो घरखर्च टाँदै आएका छन् ।

तस्विर: सुन्दरकुमार थकाली/रासस

ऊर्जा तथा विपद् उत्थानका लागि अघि बढौं: मन्त्री श्रेष्ठ

काठमाडौं (प्रस)- जल, खाद्य, ऊर्जा तथा विपद् उत्थानशीलताका क्षेत्रमा तत्काल पूर्वतयारीसाथ अघि बढ्नुपर्ने धारणा व्यक्त भएको छ ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री विराज भक्त श्रेष्ठले शुक्रबार 'सुपर एल निनो र जलवायु जोखिम: नेपालमा जल, खाद्य, ऊर्जा तथा विपद् उत्थानशीलतामा पर्ने प्रभाव' विषयक राष्ट्रिय गोष्ठीको उद्घाटन समारोहलाई सम्बोधन गर्दै 'सुपर एल निनो'को सम्भावित प्रभावलाई मध्यनजर गर्दै अघि बढ्नुपर्ने विचार व्यक्त गरेका हुन् ।

गोष्ठी जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालय र जल तथा मौसम विज्ञान विभागको संयुक्त आयोजनामा ललितपुरमा आयोजना गरिएको हो ।

मन्त्री श्रेष्ठले एल निनोसम्बन्धी पछिल्लो पूर्वानुमानमा अत्यधिक बलियो एल

निनोको सम्भावना बढेको भन्दै एल निनोको प्रभावका कारण नेपालमा वर्षा, तापक्रम, जलविद्युत् उत्पादन, सिँचाइ तथा खाद्य उत्पादनमा पर्नसक्ने असरलाई गम्भीरतापूर्वक लिनुपर्ने उल्लेख गरे । उनले भने, 'नेपालमा हाल सञ्चालनमा रहेको चार हजार १२० मेगावाट क्षमताको विद्युत् प्रणालीमा कुलेखानी-१ मात्र मौसमी जलाशययुक्त आयोजना रहेको र ऊर्जा क्षेत्रमा भण्डारण क्षमता बढाउनुपर्ने आवश्यकता छ ।'

नेपालले विद्युत् व्यापारमा उल्लेख्य प्रगति गरेको छ । सुक्खा मौसममा विद्युत् आयातमा निर्भरता बढ्ने गरेको भए पनि नेपालमा विद्युत् उत्पादन र विद्युत् आयात दुवैमा जोखिम आउनसक्ने भएकाले ऊर्जा सुरक्षाका लागि जलाशययुक्त आयोजना र भण्डारण क्षमताको विकास आवश्यक छ ।

कोषको कार्यकारी निर्देशकमा कार्की

काठमाडौं (प्रस)- नेपाल सरकार,मन्त्रिपरिषद्ले नागरिक लगानी कोषको कार्यकारी निर्देशकमा पर्वत कुमार कार्कीलाई नियुक्त गरेको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकको कार्यकारी निर्देशकबाट निवृत्त भएका कार्की यसअघि पनि कोषको कार्यकारी निर्देशक पदमा खुल्ला प्रतिस्पर्धाबाट छनोट भएका थिए । राष्ट्र बैंकका अतिरिक्त नेपाल ग्रामिण विकास बैंक र किसान लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेडकोको प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) को रूपमा काम गरेको अनुभव उनीसँग छ । उनले केन्द्रीय बैंकिङ, वित्तीय स्थिरता र वित्तीय बजार विश्लेषणलगायतका विषयमा अन्तर्राष्ट्रिय तालिमसमेत प्राप्त गरेका छन् ।

एकीकृत दूरसञ्चार नीतिको मस्यौदा सार्वजनिक

पाँच वर्षमा ८० प्रतिशत जनसंख्यामा उच्चगतिको 'ब्रोडब्यान्ड' पुर्‍याउने लक्ष्य

■ प्रभाव संवाददाता

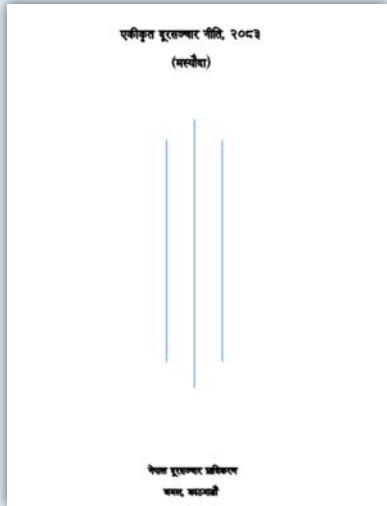
काठमाडौं- नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले एकीकृत दूरसञ्चार नीतिको मस्यौदा सार्वजनिक गरेको छ ।

दूरसञ्चार क्षेत्रसँग सम्बन्धित विद्यमान विभिन्न नीतिलाई एकीकृत गर्दै नवीनतम प्राविधिको विकासअनुसार यस क्षेत्रलाई समयसापेक्ष, प्रतिस्पर्धी र प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले मस्यौदा तयार गरिएको हो ।

मस्यौदामा सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको दीर्घकालीन नीति, २०५९, दूरसञ्चार नीति, २०६०, ब्रोडब्यान्ड नीति, २०७१ र सूचना तथा सञ्चार प्राविधि नीति, २०७२ लाई एकीकृत गर्ने प्रस्ताव गरिएको छ । यस्तै, स्याटेलाइट नीति, २०७७, राष्ट्रिय साइबर सुरक्षा नीति, २०८०, दूरसञ्चार सेवाको रेडियो फ्रिक्वेन्सी (वाइफाई तथा मूल्यसम्बन्धी) नीति, २०८० र राष्ट्रिय आर्टिफिसियल इन्टेलिजेन्स नीति, २०८२ को कार्यान्वयनलाई समेत सहज र प्रभावकारी बनाउने लक्ष्य छ ।

विगतका नीतिले निर्धारण गरेका केही लक्ष्य हासिल भइसकेकाले नयाँ लक्ष्य तोकेर नीतिलाई समयसापेक्ष बनाउन मस्यौदा तयार गरिएको हो । नवीनतम प्राविधिबाट सिर्जित अवसरलाई आम उपभोक्तासम्म पुर्‍याउन नयाँ नीति आवश्यक भएको प्राधिकरणले जनाएको छ ।

मस्यौदाको दूरसञ्चार प्राविधिको प्रयोगबाट नेपालको डिजिटल रूपान्तरणलाई विस्तार गर्ने, दैनिक जीवन सहज बनाउने, समावेशी आर्थिक वृद्धिलाई प्रोत्साहन गर्ने तथा सबै नागरिकलाई डिजिटल अवसरमा समान पहुँच सुनिश्चित गर्ने लक्ष्य छ । गुणस्तरीय, सुरक्षित, भरपर्दो र सर्वसुलभ दूरसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउँदै सूचना तथा सञ्चार प्राविधिको उच्चतम

प्रयोगमार्फत देशको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा योगदान पुर्‍याउने ध्येय छ ।

प्रस्तावित नीतिअनुसार आगामी पाँच वर्षमा न्यूनतम ५० एमबिएएस क्षमताको ब्रोडब्यान्डसहितको दूरसञ्चार सेवाको पहुँच ८० प्रतिशत जनसंख्यामा पुर्‍याउने लक्ष्य छ । आगामी १० वर्षमा यस्तो पहुँच ९८ प्रतिशत जनसंख्यामा पुर्‍याउने लक्ष्य प्रस्ताव गरिएको छ ।

त्यसैगरी, प्रारम्भिक ब्रोडब्यान्ड सेवाको शुल्क पाँच वर्षमा प्रतिव्यक्ति कुल राष्ट्रिय आयको २.४ प्रतिशत र १० वर्षमा १.५ प्रतिशतभित्र सीमित गर्ने लक्ष्य छ । कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा सूचना तथा सञ्चार प्राविधि क्षेत्रको प्रत्यक्ष योगदान पाँच वर्षमा चार प्रतिशत र १० वर्षमा सात प्रतिशत पुर्‍याउने लक्ष्य मस्यौदामा प्रस्ताव भएको छ ।

डिजिटल सीप विकासलाई प्रोत्साहन गर्दै डिजिटल साक्षरता पाँच वर्षमा ६० प्रतिशत र १० वर्षमा ८५ प्रतिशत पुर्‍याउने लक्ष्य प्रस्ताव गरिएको छ । व्यवस्थित, पारदर्शी र प्रतिस्पर्धी

दूरसञ्चार बजार प्रवर्द्धन गर्दै नवप्रवर्तन तथा लगानीलाई प्रोत्साहन गर्ने नीतिको उद्देश्य रहेको छ ।

दुर्गम तथा ग्रामीण क्षेत्रमा दूरसञ्चार पूर्वाधार विस्तार, नवीनतम प्राविधिको प्रयोग तथा प्रभावकारी सार्वजनिक-निजी साझेदारीमार्फत डिजिटल खाडल घटाउने प्रस्ताव गरिएको छ । दूरसञ्चार क्षेत्रका लागि आवश्यक जनशक्तिको क्षमता विकास, नवीनतम प्राविधिमा अध्ययन तथा अनुसन्धान र राष्ट्रिय जीवनका विभिन्न क्षेत्रमा दूरसञ्चार प्राविधिको प्रयोगलाई समेत प्रोत्साहन गरिने मस्यौदामा उल्लेख छ ।

विद्यमान दूरसञ्चारसम्बन्धी कानूनलाई समयानुकूल परिमार्जन गरी कार्यान्वयन संयन्त्रलाई प्रभावकारी बनाउने, संस्थागत क्षमता सुदृढ गर्ने तथा जनशक्तिको दक्षता अभिवृद्धि गर्ने प्रस्ताव गरिएको छ । साथै, डिजिटल अधिकार र साइबर सुरक्षासहितको सीप तथा ज्ञानमा आधारित समाज निर्माणलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

मस्यौदामा नवीनतम दूरसञ्चार सेवाको देशव्यापी उपलब्धता र सबै नागरिकको पहुँच सुनिश्चित गर्ने तथा दूरसञ्चार प्रणालीलाई गुणस्तरीय, भरपर्दो, सुरक्षित र उत्थानशील बनाउने नीति प्रस्ताव गरिएको छ । अनुमतिपत्र तथा रेडियो फ्रिक्वेन्सी वितरण प्रक्रियालाई थप सहज बनाउँदै निजी क्षेत्र तथा विदेशी लगानीकर्ताको सहकार्यमा दूरसञ्चार क्षेत्रलाई प्रतिस्पर्धी र दिगो बनाउने लक्ष्य राखिएको छ ।

आवाजमा सीमित दूरसञ्चार सेवा इन्टर नेटको विस्तारसँगै सूचना तथा सञ्चार प्राविधि सेवामा रूपान्तरण भएको सन्दर्भमा शिक्षा, स्वास्थ्य, पर्यटन, उद्योग र ऊर्जालगायत क्षेत्रको उत्पादकत्व वृद्धिमा उपयोगी हुने भएकाले नीतिलाई अद्यावधिक गर्न उक्त मस्यौदा सार्वजनिक गरिएको हो ।

नाडा अटो शो २०२६ भदौ ९ देखि ५३ सवारी ब्राण्ड र २०० भन्दा बढी स्टल

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- यही भदौ ९ गतेदेखि भूकूटीमण्डपमा सुरु हुने 'एचपी ल्युब्रिकेन्ट्स प्रिजेन्ट्स १८औँ नाडा अटो शो २०२६' को तयारी तीव्र हुँदै छ । आयोजकका अनुसार करिब तीन लाख वर्गफिट क्षेत्रफलमा आयोजना हुने अटो शोमा २०० भन्दा बढी स्टल रहने छन् । यसपटकको अटो शोमा २३ यात्रुवाहक, १७ हल्का व्यावसायिक र १३ दुईपाइरो गरी ५३ सवारी ब्राण्ड सहभागी हुने भएका छन् ।

'यो महिना नेपालले गाडी हेर्दै वितायो । अर्को हप्ता, गाडी किनेपछि आउने सबै कुरा हेर्न पाइने छ,' आयोजकको भनाइ छ, 'प्रदर्शनीस्थलमा रहने करिब ७० कम्पनीले चलाएर लैजान मिल्ने कुनै वस्तु बेच्नेनन् । तिनले टायर, ब्याट्री, इन्जिन आयल, हेलमेट, बेयरिङ, ग्यास्केट, फिल्टर, डाइग्नोस्टिक उपकरण, ग्यारेज टुल्स, जिपिएस तथा टेलिमेटिक्स प्रणाली, एसेसरिज र इभी चार्जिङ उपकरण उपलब्ध गराउँछन् ।'

प्रदर्शनीमा करिब १० बैंक, वित्तीय संस्था र विमा कम्पनी अटो लोन तथा सवारी

विमाका लागि उपस्थित हुन् छन् । विद्युतीय सवारीका लागि छुट्टै वित्तीय योजना उपलब्ध हुनेसमेत जानकारी दिइएको छ ।

'अटोमोबाइल उद्योगको यही हिस्सासँग नेपाली उपभोक्ता एक दशकसम्म जोडिन्छन् तर यही हिस्सा प्रदर्शनीमा देखिने अवसर लगभग कहिल्यै आउँदैन,' आयोजकले भनेको छ, 'गाडी छान्न तीन हप्ता लाग्छ, तर छानेको निर्णयसँग १०

वर्ष बाँच्नुपर्छ । ती तीन हप्ता सुरुममा बिल्छन् । ती १० वर्ष वर्कसप, बैंक, विमा कार्यालय र टायर पसलमा बिल्छन् ।'

प्रदर्शनीलाई चारपांग्रे, दुईपांग्रे, वित्तीय संस्था, अटो पार्टस् र ग्यारेज उपकरण गरी छुट्टाछुट्टै क्षेत्रमा विभाजन गरिएको आयोजकले जनाएको छ । पहिलो प्रश्नसँगै दोस्रो प्रश्न पनि एउटै भ्रमणमा सोझ सकियोस् भन्ने उद्देश्यले यस्तो व्यवस्था

गरिएको बताइएको छ ।

'सहभागी सवारी ब्राण्डको भौगोलिक विविधता पनि उल्लेखनीय छ । युरोपेली इन्जिनियरिङसहितको स्कोडा, मलेसियाको राष्ट्रिय ब्राण्ड प्रोटोन र चेरी (ओमोडा तथा जेकु) एवं जिडब्ल्युएम लगायत चिनियाँ निर्माता । जापानी, भारतीय, कोरियाली, चेक, मलेसियाली र चिनियाँ मूलका सवारीसाधन एकअर्काबाट केही पाइला टाढा उभिने छन्,' आयोजकको भनाइ छ । विदेशी सहभागीका लागि 'इन्टरनेसनल बिजनेस प्याभिलियन' र स्वदेशी उत्पादन तथा एसेम्बलीका लागि 'मेड इन नेपाल / मेड फर नेपाल' प्याभिलियन छुट्याइएको छ ।

'अटो शो भन्नेवित्तिकै गाडीले भरिएको हल भन्ने लाग्छ । तर हाम्रो प्रदर्शनीको ठूलो हिस्सा त ती गाडी वर्षौंसम्म चलाइराख्ने उद्योगले ओगटेको छ । त्यो उद्योग पनि देखिनुपर्छ,' नाडाका अध्यक्ष सुरेन्द्रकुमार उप्रेतीले भने, '५० वर्षअघि नेपालको अटोमोबाइल उद्योगको प्रदर्शनी एउटा कोठामै अटाउँथ्यो । आज त्यसलाई तीन लाख वर्गफिट चाहिनुको कारण गाडी बढेरमात्र होइन उद्योग नै बढेकोले हो ।'

■ प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं – नेपाली भाषा (खस भाषा) को उद्गमस्थल जुम्लाको हाट सिञ्जामा नेपाल टेलिकमको फोर-जी सेवा सञ्चालनमा आएको छ । कनकासुन्दरी गाउँपालिकाअन्तर्गत गुठीज्युला बजार क्षेत्रमा आजदेखि फोर-जी सेवा सुरु भएको हो ।

नेपाल टेलिकम जुम्ला कार्यालयका प्रमुख पारस पुजाराका अनुसार त्यहाँ नयाँ टावर स्थापना गरी सेवा सञ्चालनमा ल्याइएको हो । नयाँ टावरबाट कनकासुन्दरी गाउँपालिकाका वडा नं ३, ४, ५, ६ र ८ का विभिन्न क्षेत्रमा फोर-जी सेवा उपलब्ध हुनेछ ।

उक्त टावरबाट गौरी, ओखरवाडा, हाट सिञ्जा, सिम्पौली, लुङ्कु, गुठीज्युला बजार, बडुवालवाडा, बारकुडीवाडा, सञ्जेलवाडा, जाच, गोडिगालगायत क्षेत्रमा सेवा पुग्नेछ । टावर सञ्चालनका लागि हाल सोलार ब्याट्री प्रयोग गरिएको छ । टावर स्थापना भएको दुई महिनाभन्दा

बढी समय भए पनि राष्ट्रिय प्रसारण लाइनको विद्युत् नपुगेका कारण सेवा सञ्चालनमा ढिलाइ भएको कार्यालय प्रमुख पुजाराले बताए ।

राष्ट्रिय प्रसारणलाइनबाट विद्युत् जडान गर्न नसकेपछि तत्कालका लागि सोलार प्रणालीमार्फत टावर सञ्चालनमा ल्याइएको टेलिकमले जनाएको छ ।

सरकारले दुर्गम तथा पर्यटकीय क्षेत्रमा दूरसञ्चार सेवाको पहुँच विस्तारलाई प्राथमिकतामा राखेको छ । सोही योजनाअनुसार बाजुराको बडीमालिका मन्दिर क्षेत्रमा यस हप्ताभित्रै फोर-जी सेवा सञ्चालनमा आइसक्ने छ ।

सगरमाथा आधार शिविर क्षेत्रमा समेत फोर-जी सेवा विस्तारका लागि अध्ययन भइरहेको नेपाल टेलिकमले जनाएको छ ।

यसअघि उच्च हिमाली क्षेत्रका विभिन्न स्थानमा पनि फोर-जी सेवा विस्तार भइसकेको छ । डोल्पाको त्रिपुरासुन्दरी नगरपालिका-६

स्थित ल्हान तथा ठूलीभेरी नगरपालिका-१, दुनै क्षेत्रमा समुद्री सतहबाट करिब तीन हजार ९०० मिटर उचाइमा फोर-जी सेवा सञ्चालनमा छ । त्यस्तै, ताप्लेजुङको ओलाङचुङगोलामा करिब तीन हजार ४०० मिटर उचाइमा फोर-जी सेवा सुरु भइसकेको छ ।

देशका अन्य दुर्गम तथा सञ्चार सेवाको पहुँच कमजोर रहेका क्षेत्रमासमेत सेवा विस्तार गर्ने सरकारको योजना छ । डिजिटल विभाजन घटाउँदै सबै नागरिकलाई गुणस्तरीय सञ्चार सेवा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले दूरसञ्चार पूर्वाधार विस्तारलाई प्राथमिकता दिइएको हो ।

हाल देशभर दूरसञ्चार सेवाको पहुँच र गुणस्तर विस्तारका लागि करिब एक हजार ६०० नयाँ मोबाइल टावर तथा सम्बन्धित साइट निर्माणको प्रक्रिया अघि बढाइएको छ । ग्रामीण क्षेत्रमा सेवा विस्तार तथा गुणस्तर सुधारका लागि नेपाल टेलिकमले चालु आवमा मात्रै रु छ अर्बभन्दा बढी लगानी गर्ने तयारी गरेको छ ।